

PROMEMORIA

Datum	Vår referens	Sida
2018-02-28	17-11938	1(14)

Avdelningen för samhällsfrågor
08-678 55 00

Sammanställning av länens rapportering om utvecklingen inom it-infrastrukturområdet 2017

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117 A
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Innehåll

Sammanställning av länens rapportering om utvecklingen inom it-infrastrukturuområdet 2017	1
1.1 Sammanfattning	3
1.2 Bakgrund och syfte	3
1.3 Faktorer som påverkat utvecklingen under 2017	4
1.3.1 <i>Generella faktorer</i>	4
1.3.2 <i>Allmänt om bredbandssituationen i länen</i>	5
1.4 Bredbandsstrategier	6
1.4.1 <i>Aktualitet</i>	6
1.4.2 <i>Handlingsplaner</i>	7
<i>Tabell över handlingsplaner i länen under 2016 och 2017</i>	7
1.5 Samverkan	9
1.5.1 <i>Samverkan mellan länsstyrelser</i>	9
1.5.2 <i>Samverkan mellan län och region</i>	9
1.5.3 <i>Ansvarsfördelning länsstyrelse och region</i>	10
1.5.4 <i>Samverkan med kommuner</i>	10
1.5.5 <i>Samverkan med marknadsaktörer</i>	11
1.6 Kartläggning av infrastruktur	11
1.6.1 <i>Befintlig it-infrastruktur</i>	11
1.6.2 <i>Planerad it-infrastruktur</i>	12
1.7 Robusthet	12
1.8 Användning av stödmedel till bredbandsutbyggnad	13
1.8.1 <i>Budget</i>	13
1.8.2 <i>De två förfarandesätten vid beslut</i>	13
1.8.3 <i>För- och nackdelar vid fasta beslutsomgångar</i>	13
1.8.4 <i>För- och nackdelar vid löpande beslutsomgångar</i>	14
1.8.5 <i>ERUF i förhållande till LBP</i>	14
1.8.6 <i>Personella resurser</i>	14
1.9 Avslutande reflektioner	14

1.1 Sammanfattning

Under 2017 har länsstyrelserna arbetat mot det riksdagsbundna målet om bredband i världsklass. Fokus har legat på stödhandläggning samt kontakt och informationsutlämnande med parter där stöd beviljats. Samtidigt åskådliggör årets undersökning att de personella resurserna på länsstyrelserna har minskat. Om detta har en korrelation med att resurser flyttats från länsstyrelserna till regionen eller om fler personella resurser åter kommer att tillsättas under 2018 har inte undersökningen kunnat utröna.

Årets undersökning visar att samverkan mellan länsstyrelser och region kring strategiskt arbete, i de flesta fall, fungerar väl vilket bidrar till en positiv utveckling av bredbandsutbyggnaden. PTS anser att det är fortsatt viktigt att länsstyrelserna inkluderas som parter i genomförandet av länets strategi och planering när det gäller utbyggnadsfrågor.

Undersökningen visar även att många län nu har en handlingsplan kopplad till den regionala bredbandsstrategin med konkreta aktiviteter, vilket innebär goda möjligheter att öka bredbandsutbyggnaden.

Generellt inom länen sker alltmer organiserad samverkan i projekt, samverkansgrupper och liknande fora. Många län anger att utvecklingen av bredbandsutbyggnaden går framåt och att flertalet aktörer i länet, inklusive marknadsaktörer, är aktiva i arbetet med utbyggnad av bredband. Många ser en korrelation mellan den tilltagande konkurrensen och ökat tempo i utbyggnaden. Vita fläckar där, framförallt, marknadsaktörer inte visar intresse av att bygga bredband existerar fortfarande och därför lyfter länsstyrelser att stödmedel för fortsatt bredbandsutbyggnad är av största vikt.

Sammantaget ser PTS positivt på den generella utvecklingen av bredbandsutbyggnad i länen under 2017, detta trots att det finns fortsatta utmaningar att hantera. Gotlands län anger att de är klara med bredbandsutbyggnad via fiber men att man inom länet arbetar vidare med bland annat robusthet i fibernäten och satsning på mobila nät med utgångspunkt i den regionala digitala agendan.

1.2 Bakgrund och syfte

Post- och telestyrelsen har i sitt regleringsbrev¹ fått i uppdrag att: *sammanställa länsstyrelsernas, Gotlands kommuns, berörda landstings och samverkansorgans rapportering av hur man har arbetat med att främja bredbandsutbyggnaden i länet. Utgångspunkten är Post- och telestyrelsens anvisningar för hur länsstyrelserna, Gotlands kommun, berörda landsting och samverkansorgan ska redovisa utvecklingen inom it-infrastrukturuområdet.* Uppdraget har genomförts årligen sedan 2011 och utfördes under 2017 via en webbenkät som ställdes till landets 21 länsstyrelser

¹ Regleringsbrev för budgetår 2017 avseende Post- och telestyrelsen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, uppdrag 3.1

under perioden december 2017 till januari 2018. Samtliga län har inkommit med svar. Respondenterna har ombetts att fylla i en enkät med frågor, till detta har länsstyrelserna skickat in en längre PM och senast giltiga breddbandsstrategidokument. Parallellt med utskicket till länen har även en enkät till landets breddbandskoordinatorer genomförts. Svaren från denna enkät kommer att publiceras av sekretariatet för breddbandskoordinatorerna i mars 2017.

Länsstyrelserna har i uppdrag att verka för att nå breddbandsmålen om breddband i världsklass: *Länsstyrelserna ska verka för att det riksdagsbundna målet om att Sverige ska ha breddband i världsklass nås. Länsstyrelserna ska med utgångspunkt i detta redovisa hur de har verkat för att det riksdagsbundna målet nås, inklusive hur de har verkat för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer, och vilka andra faktorer som har påverkat utvecklingen inom it-infrastrukturområdet i länet. Uppdraget ska redovisas enligt Post- och telestyrelsens (PTS) anvisningar senast den 1 februari 2018.*²

Syftet med denna rapport är att sammanställa länsstyrelsernas arbete med att främja breddbandsutbyggnad under 2017. Redovisningen av uppdraget sker på aggregerad nationell nivå och inte länsvis. Där det är motiverat tas dock enskilda regionala exempel upp.

1.3 Faktorer som påverkat utvecklingen under 2017

1.3.1 Generella faktorer

Den 21 december 2016 lanserade regeringen en ny nationell breddbandsstrategi³ med övergripande mål för breddbandsutbyggnaden i Sverige. Under 2017 har flera län arbetat med att implementera dessa i regionala breddbandsstrategier. I maj 2017 presenterades även en nationell digitaliseringsstrategi⁴, vilket har bidragit till att vissa län även uppdaterar sina befintliga breddbandsstrategier med mål som rör digitala tjänster.

De regionala breddbandskoordinatorernas arbete med bl.a. strategiska frågor och samverkan har även varit en faktor som påverkat utvecklingen av breddbandsutbyggnad i länen under 2017.

Inom ramen för PTS uppdrag att främja breddbandsutbyggnaden i Sverige har det identifierats allvarliga hinder för breddbandsutbyggnaden. Några avgörande hinder rör sig om att det är långa handläggningstider för ansökningar om att få grävtillstånd längs med vägnätet, och att det är en stor del av vägarna på landsbygden som är av sådan beskaffenhet att det inte går att anlägga fiber längs dem enligt Trafikverkets principer. Detta skapar en stor osäkerhet för marknadens aktörer och risk för att regeringens mål om ett helt uppkopplat

² Regleringsbrevet för budgetåret 2017 avseende länsstyrelserna, uppdrag 10

³ Sverige helt uppkopplat 2025 - En breddbandsstrategi, N2016/08008/D

⁴ För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi, N2017/03643/D

Sverige år 2025 inte uppnås. Med anledning av detta har PTS under 2017 inrättat ett Kvalitetsråd med Trafikverket och telekombranschen, för att diskutera hur alla aktörer kan bidra till att göra hanteringen av grävillstånd längs vägnätet så smidig och effektiv som möjligt.

PTS ska överlämna en rapport om hinder och lösningsförslag till regeringen den 30 juni 2018.

En faktor som kan komma att påverka bredbandsutbyggnaden framåt är det förslag som PTS lämnade till regeringen i november 2017 om ”framtida stödinsatser på bredbandsområdet”⁵. Förslaget gäller hur stödmedelsgivning skulle kunna se ut vid en kommande stödmedelsperiod. Uppdraget har skett på begäran av regeringen.⁶

1.3.2 Allmänt om bredbandssituationen i länen

Då länen skiljer sig åt vad gäller bland annat demografisk sammansättning, geografiska förutsättningar och historisk utveckling av bredbandsfrågor är en generell beskrivning av situationen i länen svår att sammanställa. Trots detta är det angeläget att sammanställa rapporteringen på sådant sätt att den aggregerade nationella bilden av länens utveckling framkommer.

En majoritet av länsstyrelserna anger att det har arbetats intensivt med stödmedelshantering under året vilket beskrivs mer utförligt i avsnitt 1.8. I samband med detta har även flertalet informationsinsatser genomförts. Exempel på informationsinsatser som lyfts i svarsunderlaget är; genomförande av informationsträffar för aktörer, möten med enskilda stödsökande, utskick av nyhetsbrev samt ständig uppdatering av information på hemsida och Facebook sida.

Generellt under året har marknadsaktörerna visat ett ökat intresse av att erbjuda bredbandsutbyggnad till privatpersoner och konkurrensen för att få värva kunder är hög. Samtidigt rapporterar länsstyrelserna att det vid vissa vita fläckar helt saknas intresse att bygga. Faktorer som nämnts är för små vita icke sammanhängande fläckar och svårbygd terräng. Ett flertal länsstyrelser har i samband med detta lyft att de ser fram emot utbetalning av den miljard till bredbandsutbyggnad som regeringen beslutat tillföra landsbygdsprogrammet.⁷

Vissa län har konstaterat att det finns brist på duktiga entreprenörer, material och verktyg för att möjliggöra utbyggnaden, exempelvis brist på grävmaskiner under grävsäsong. En del länsstyrelser lyfter fram att de kunnat se ett samband mellan intresse av att få fiber i förhållande till dålig täckning på mobilnätet.

⁵ <https://www.pts.se/contentassets/72d03bb4853f4cb4a24feb346efbaa3c/framtida-stodinsatser-pa-bredbandsområdet.pdf>

⁶ Regeringsbeslut 2017-06-08 (N2017/04101/D).

⁷ Regeringsbeslut 2017-11-02 (N2017/06718/HL). Av dessa ökade medel till bredbandsutbyggnad utgör 150 miljoner kr medel som omfördelats inom landsbygdsprogrammet

En allmän utveckling som observeras är att alltfler länsstyrelser ingår i organiserade fora, ofta arrangerade av bredbandskoordinatörerna, för måluppfyllelse av bredbandsutbyggnad.

1.4 Bredbandsstrategier

1.4.1 Aktualitet

Bredbandsstrategier är ett viktigt verktyg för att identifiera behov, sätta mål för och genomföra prioriteringar i arbetet med att främja tillgång till bredband. För att kunna vara det styrdokument som en strategi är tänkt att vara är det viktigt att den är aktuell och speglar rådande situation i länet. Samtliga län uppger att de har en bredbandsstrategi eller motsvarande (till exempel en regional digital agenda där bredband ingår som delområde) under 2017.

Som nämnts tidigare lanserade regeringen i slutet av 2016 en ny nationell bredbandsstrategi. Under 2017 var 13 strategier under uppdatering samt ett län gjorde en ny uppdatering under året.

För de län som rapporterat in att de uppdaterar sina strategier är det följande faktorer som uppdateras; höjning av tidigare mål för bredbandsutbyggnad (6 län), nytt mobilt mål har tillförts strategin (4 län), en behovsinventering har tillfogats strategin (5 län), användningen av digitala tjänster har tillförts strategin (4 län), nya/andra aktörer har utpekats som viktiga för utbyggnaden (4 län) Finansieringsmodell/upphandling har tillkommit till strategin (1 län).

En majoritet av länsstyrelserna har i underlaget belyst att det är regionen som är ansvarig för uppdateringen av strategin men att länsstyrelsen är med som samverkanspartner. I ett län har länsstyrelsen inte blivit involverad i uppdateringen av strategin.

1.4.2 Handlingsplaner

En handlingsplan är många gånger en förutsättning för att en bredbandsstrategi ska kunna realiserar på ett effektivt sätt. De regionala bredbandsstrategierna har funnits på plats i de allra flesta län under en längre tid. För att implementeringen av de regionala strategierna likväl som den nya nationella bredbandsstrategin ska kunna realiserar, är det alltmer viktigt att handlingsplaner arbetas fram och beslutas i länen.

Tabell över handlingsplaner i länen under 2016 och 2017

Län	Dokumenterad handlingsplan eller motsvarande 2016	Arbete pågår 2016	Dokumenterad handlingsplan eller motsvarande 2017	Arbete/uppdatering pågår 2017
Blekinge län	Ja		*	Ja
Dalarnas län	Ja		*	Uppdatering kommer ske när Sverige får programändring godkänd
Gotlands län	Utbyggnaden är klar, i enlighet med bredbandsstrategin från 2010	Utbyggnaden är klar, i enlighet med bredbandsstrategin från 2010	Utbyggnaden är klar, i enlighet med bredbandsstrategin från 2010	Utbyggnaden är klar, i enlighet med bredbandsstrategin från 2010
Gävleborgs län	Ja		*	
Hallands län	Ja		*	
Jämtlands län	Nej	Nej	Nej	
Jönköpings län	Nej	Nej, 2017	Nej	Uppdatering kommer ske i samband med en ny renodlad regional bredbandsstrategi
Kalmar län	Nej	Nej- arbetet inväntar ny nationell strategi	Nej	Ja
Kronobergs län	Nej	Ja	Ja	Ja, regionen har ett pågående arbete med att konkretisera strategin
Norrbottnens län	Nej, ny behövs	Ja	Ja, klar men ännu ej beslutad	Ja, klar men ännu ej beslutad
Skåne län	Nej	Ja	Ja	

Stockholms län	Ja		Ja	
Södermanlands län	Nej	Nej, kommunerna följer upp med hp	Ja	
Uppsala län	Nej	Nej	Nej	
Värmlands län	Nej	Nej	Ja	
Västerbotten	Ja, aktivt arbete genom projekt		*	Ja, aktivt arbete genom projekt
Västernorrland	Ja		*	Ja
Västmanland	Nej		Nej	
Västra Götalands län	Ja		Ja	
Örebro län	Nej	Ja	Nej	Ja, aktivt arbete genom projekt
Östergötland	Ja		*	Ja

I de fall länen har en befintlig handlingsplan från tidigare markeras detta som * i kolumnen ”Dokumenterad handlingsplan eller motsvarande 2017”.

PTS ser positivt på att det nu i många län finns handlingsplaner med konkreta aktiviteter som prioriteras, tidsätts och ges resurser för att genomföras. Detta innebär goda möjligheter att uppnå målen i respektive bredbandsstrategi. För mesta möjliga bredbandsutbyggnad är det viktigt att ständigt förnya handlingsplanen då förutsättningar kontinuerligt förändras.

15 län har handlingsplaner som är kopplade till de regionala bredbandstrategierna och flera län är igång med att uppdatera eller ta fram nya handlingsplaner till deras strategier.

I sammanhanget ska nämnas att samtliga län årligen även gör en särskild regional handlingsplan kopplad till hur länet arbetar med landsbygdsprogrammet, där bredbandsutbyggnad utgör en del.

1.5 Samverkan

1.5.1 Samverkan mellan länsstyrelser

Ett flertal länsstyrelser lyfter aktiviteten Länsamverkan bredband 2.0 (LSB2) som ett viktigt och bra forum för att utbyta information, erfarenheter och skapa nya kontakter länsstyrelser emellan. Under 2017 har det uppförts veckovisa Skypemöten där Jordbruksverket erbjuder samtliga länsstyrelser att medverka. Jordbruksverket närvarar också via länk på dessa möten. Utöver detta lyfts att samverkan vanligtvis sker med närliggande läns länsstyrelser.

1.5.2 Samverkan mellan län och region

För snart tre år sedan tillsattes de regionala bredbandskoordinatorerna i enlighet med det erbjudande om finansiering av en särskild tjänst som regeringen beslutade 28 maj 2015.⁸

Bredbandskoordinatören anses som en viktig aktör för att möjliggöra utbyggnaden av snabbt bredband. I många fall ansvarar bredbandskoordinatören för de strategiska frågorna och länsstyrelserna hanterar främst stödmedel. Normalt är samarbetet frekvent och upplevs oftast som välfungerande.

I dagsläget är bredbandskoordinatören vanligast organisatoriskt placerad på regionen. Det förekommer dock fall där länsstyrelsen och regionförbundet delar på uppdraget och exempel där bredbandskoordinatören är placerad hos länsstyrelsen.

Även om samverkan till en övervägande del fungerar mycket väl inrapporteras från vissa länsstyrelser att de hellre sett en placering av koordinatören hos dem. På så sätt, anser man, hade stödfrågor och det strategiska arbetet vara placerat där annat regionalt ansvar återfinns. En annan länsstyrelse uppger att samarbetet med koordinatören varit sporadiskt och inte i den omfattning som förväntats. I de län där länsstyrelsen och regionen har delat på koordinatorsuppdraget rapporteras att samverkan varit lyckad.

Generellt sker samverkan mellan länsstyrelse och region genom löpande kontakter och regelbundna möten för erfarenhets- och informationsutbyte. Här behandlas både strategiska- och stödrelaterade frågor. I det senare nämnda samverkar man genom exempelvis samråd inför beslut om stöd och generellt angående inkomna stödansökningar.

Många län lyfter att koordinatörens roll i förhållande till länsstyrelsens har utkristalliserats och att parterna kompletterar och förstärker varandra där samarbetet fungerar. PTS vill understryka vikten av att former för samarbete fortsätter att utvecklas och att de upprätthålls där det fungerar väl.

⁸ Beslut nr: N2015/04465/TTP

1.5.3 Ansvarsfördelning länsstyrelse och region

Länsstyrelsernas uppdrag att verka för att nå målen i regeringens bredbandsstrategi har funnits i någon form sedan 2009. Då tilldelningen av offentliga medel till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet successivt ökat sedan 2010 har länsstyrelsernas roll blivit mer central i utvecklingen av it-infrastrukturen. Stödhandläggning är en expertis som innefattar allt från lokalkunskap (geografi, kartdata med bl.a. bredbandstillgång, marknad och personliga nätverk) till kunskap om föreliggande regler och administrativa rutiner samt bedömning av om reglerna följs. Den har lett till att länsstyrelsernas kunskap på bredbandsområdet ökat. Denna utveckling har varit viktig för den regionala bredbandsutvecklingen. Det som i många fall varit avgörande för en effektiv stöd användning är att det har funnits en resurs på länsstyrelsen som även haft ett strategiskt ansvar. I några fall kunde denna resurs även jobba direkt med handläggning av stöd men oftast i nära samarbete med stödhandläggaren.

Även om den strategiska funktionen gällande utbyggnad av bredband i de flesta fall numera återfinns i regionen har länsstyrelserna en fortsatt betydelsefull roll i den regionala bredbandsutvecklingen. En effektiv användning av stödmedel är en viktig kompletterande åtgärd i de områden som marknaden inte finner intressanta. Det nära samarbetet mellan dessa två parter är således av yttersta vikt för att en effektiv utbyggnad av bredband ska möjliggöras. Det är fortsatt viktigt att länsstyrelserna inkluderas och prioriteras som parter i genomförandet av länets strategi och planering när det gäller utbyggnadsfrågor i övrigt.

I 2017 års regleringsbrev anges att länsstyrelserna ska *redovisa hur de har verkat för att det riksdagsbundna målet nås, inklusive hur de har verkat för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer*. Denna skrivning talar för att länsstyrelsernas uppdrag avseende it-infrastruktur sträcker sig till mer än handläggning av stöd och har många likheter med bredbandskoordinatorns uppdrag där *bredbandskoordinatorerna ska verka för övergripande samordning, samverkan och samarbete i bredbandsfrågor samt fungera som kontaktpunkt för sådana frågor i respektive län för såväl offentliga som privata aktörer*. Formuleringarna understryker den fundamentala betydelsen av samverkan mellan länsstyrelse och region, med gemensam målbild och samordnade aktiviteter, för effektivt resursutnyttjande. Förutsättningen för framgångsrik samverkan och för att främja bredbandsutbyggnaden är att bred kunskap och kompetens upprätthålls och utvecklas inom både länsstyrelse och region.

1.5.4 Samverkan med kommuner

Under 2017 har samverkan mellan den regionala nivån och kommunerna fortsatt utvecklats avseende bredbandsutbyggnad.

Det är i de flesta fall främst bredbandskoordinatorn som har varit den sammankallande parten för att få till stånd samverkan med kommunerna. I dessa fall har länsstyrelsen och kommunerna varit deltagare i de olika typer av fora som ägt rum under året. De fall där länsstyrelsen haft direkt kontakt med kommunerna har varit i sammanhang som berört stödfinansierade

bredbandsprojekt, där kommunerna antingen varit stödsökande eller på andra sätt deltagit i utbygganden av projekt. Länsstyrelserna har även haft kontakt med kommunerna vid olika samverkansfora där företrädare från kommunalförbunden medverkar.

Under 2017 har PTS erbjudit kommuner en utbildning i bredbandsfrågor inom de områden som PTS är sektorsmyndighet för. Det är ett steg i PTS arbete med att främja bredbandsutbyggnad i hela landet. Utbildningen fortsätter under 2018 och har hittills varit mycket uppskattad. Bredbandskoordinatören i respektive län är sammankallande, men även länsstyrelserna närvarar i många fall på kommunernas utbildningstillfällen.

1.5.5 Samverkan med marknadsaktörer

En majoritet av länen anger att de har samverkat med marknadsaktörer. Av 21 län anger 16 län att de har gjort så under 2017. Hur samverkan sker varierar dock. De flesta påpekar att det sker vid behov, några upplyste om att sådan kontakt sker genom sin bredbandskoordinator.

1.6 Kartläggning av infrastruktur

1.6.1 Befintlig it-infrastruktur

Kartläggning av den nuvarande bredbandssituationen i länet är en viktig utgångspunkt för det regionala bredbandsarbetet. Kartläggningen används för att analysera behov och identifiera områden med särskilda utmaningar. Dialogen förs normalt mellan kommuner och marknadsaktörer för identifiering av möjliga lösningar och planering av framtida åtgärder.

Från förra årets mätning, då ca en tredjedel av länen hade en aktuell kartläggning av den befintliga tillgången av den fasta it-infrastrukturen i länet, har nu de flesta länen tillgång till någon form av aktuell regional kartläggning. Oftast är det bredbandskoordinatören i länet som tillhandahåller denna. I en del fall gör även kommuner i länen egna kartläggningar.

PTS har av regeringen fått i uppdrag att beskriva och analysera tillgången till bredband, grundat på en geografisk kartläggning av bredbandsinfrastruktur i Sverige. Kartläggningen utgör ett underlag till PTS e-tjänst Bredbandskartan (www.bredbandskartan.pts.se). Bredbandskartan, som har utvecklats i samarbete med Bredbandsforum, visualiserar resultaten från Bredbandskartläggningen⁹ och har funktioner som är speciellt riktade till arbetet med stödansökningar. PTS arbetar aktivt för bredbandskartans aktualitet och besvarar kontinuerligt enskilda förfrågningar. För att underlätta för handläggare som arbetar med stöd har PTS under 2017 tagit fram en manual för bredbandskartan. Manualen distribuerades till stödhandläggare vid ett LSB2-möte under 2017 och går nu även att återfinna som ett dokument i bredbandskartan.

⁹ PTS Bredbandskartläggning 2015 PTS-ER 2016:10

1.6.2 Planerad it-infrastruktur

Den viktigaste källan till kartläggning av planerad bredbandsutbyggnad är en löpande och nära dialog med marknadsaktörer och kommuner. Några län svarar att den planerade utbyggnaden diskuteras kontinuerligt med kommuner och marknadsaktörer.

Svårigheter lyfts fortfarande angående att få tag på fastighetsdata och att resurser med sådan kompetens kan saknas hos regionen. Vid inventeringar lämnar vissa aktörer inte ut denna data, särskilt information som rör planerad utbyggnad. PTS vill lyfta vikten av fortsatt samverkan på detta område eftersom kunskap om geodata kan återfinnas hos länsstyrelserna om inte regionen har den kunskapen.

1.7 Robusthet

I takt med att bredbandsnäten färdigställs blir det alltmer nödvändigt att säkerställa nätens funktionalitet. Behovet av robust och driftssäker it-infrastruktur blir alltmer påtaglig ju mer beroendet av elektroniska kommunikationstjänster ökar.

Samtliga län anger att de har kännedom om vikten av robusthet vid bredbandsutbyggnad. Hur robusthetsfrågor hanteras varierar dock. Fem länsstyrelser hänvisar till att de endast har stora entreprenörer som bygger och att det därför får antas att nätet byggs ut på ett robust sätt. En stor andel respondenter hänvisar till Jordbruksverkets uppställda regler och en majoritet påpekar att de alltid informerar de stödsökande om robusthet. Informationen kan ske både muntligt eller genom att material skickas ut i samband med att stöd beviljas. En länsstyrelse kräver underlag där det ska redovisas att utbyggnaden skett på ett robust sätt.

Det är tydligt att frågan gällande robusthetskrav har växt i jämförelse med föregående år. Samtidigt finns ännu utrymme för förbättring och PTS ser möjligheter att på ett ännu tydligare och likriktat sätt ställa upp möjliga förhållningssätt för hur robusthetsfrämjande åtgärder kan ske. Vid ett mötestillfälle inom LSB2 under 2017 fick länsstyrelserna bl.a. en utbildning i konceptet Robust fiber¹⁰.

Dock ska inte Jordbruksverkets uppställda krav gällande robusthet förbises. Eftersom många länsstyrelser hänvisar till Jordbruksverkets sida där länk till robusthet återfinns har vi kommit en bit på väg.

¹⁰ Robust Fiber är ett branschgemensamt koncept med syfte att ge tydlig vägledning för att bygga och upphandla robusta nät. PTS är tillsammans med ett antal andra organisationer med i förvaltningsrådet för Robust Fiber.

1.8 Användning av stödmedel till bredbandsutbyggnad

1.8.1 Budget

Vid enkätens besvarande i slutet av 2017 var i princip 15 av länsstyrelsernas budget slut. Övriga länsstyrelser som hanterar stödmedel hade mindre summor kvar att besluta om. Det är i huvudsak via det så kallade landsbygdsprogrammet (LBP) som det går att ansöka om dessa medel. En del medel kanaliseras även via Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Det är enbart de sju nordligaste och mellersta länen som kan använda medel till bredbandsutbyggnad inom denna fond.¹¹

Inom landsbygdsprogrammet har varje län satt en procentsats för hur mycket stöd som ska beviljas projekt. Procentsatsen ska vara densamma för alla projekt inom länet. En länsstyrelse finner det önskvärt att utrymme skulle finnas att kunna variera stödnivån för olika projekt så att man även kunde bevilja mindre stöd än den fasta procentsatsen.

1.8.2 De två förfarandesätten vid beslut

Länsstyrelserna tillämpar antingen fasta eller löpande beslutsomgångar när stöd beviljas via landsbygdsprogrammet. Vid fasta beslutsomgångar prioriteras ansökningarna genom ett antal urvalskriterier och poängsätts därefter. I de flesta fall har man minst två beslutsomgångar per år. Vid löpande beslutsomgångar fattas besluten allteftersom ansökningarna kommer in. Fem län tillämpar löpande beslutsomgångar och resten tillämpar fasta.¹² Ett län påpekar att de inför nästa beslutsomgång kommer att börja använda sig av löpande beslut.

1.8.3 För- och nackdelar vid fasta beslutsomgångar

Det finns enligt länsstyrelserna både för- och nackdelar med de två beslutsätten. Fördelarna som nämns med fasta beslutsomgångar är främst att projekten konkurrensutsätts, där de med flest antal poäng vinner. Exempelvis prioriteras en hög anslutningsgrad som ett viktigt urvalskriterium i poängsättningen. Det blir därmed ett effektivt sätt att utnyttja medlen eftersom de används där de har störst effekt. En annan fördel med detta system är att det blir transparent när besked kan förväntas. Nackdelen som flera nämner är att mindre projekt eventuellt missgynnas, som kanske skulle beviljas vid en löpande hantering. Effekten blir att de mer glesbebyggda områdena, där avstånden mellan hushållen är längre, riskerar att bli utan stöd. Handläggningstiderna vid beslutsomgångarna blir längre eftersom samtliga ansökningar ska vara kompletta för att handläggaren ska kunna göra en prioritering. Detta medför att förutsättningar i ett visst projekt kan komma att ändras under handläggningstiden.

¹¹ PTS kommer att publicera en sammanställning av förbrukningen av offentliga medel till bredbandsutbyggnad under mars 2018.

¹² Gotlands län räknas inte in. Gotlands län har inte haft medel till bredbandsutbyggnad under 2017

1.8.4 För- och nackdelar vid löpande beslutsomgångar

Fördelarna med löpande handläggning är att projekt kan starta snabbare eftersom ansökningar beviljas medel så fort de är kompletta samt att mindre projekt har en lika stor chans som stora projekt till att beviljas stödmedel. Nackdelen som nämns är bland annat att det inte går exakt att säga när besluten kommer att fattas, vissa uppfattar denna metod som mer tidskrävande och att endast de projekt med områden där det finns eldsjälar och som är framåt söker stöd vilket kanske inte alltid är de områden med högst anslutningsgrad.

1.8.5 ERUF i förhållande till LBP

De sju län som kan använda ERUF-medel till bredbandsutbyggnad har i stor utsträckning arbetat med att samordna användningen av dessa medel med medel från landsbygdsprogrammet. Medel inom ERUF-programmet används till att finansiera ortsammanbindande nät, medan medel inom landsbygdsprogrammet går till att finansiera accessnät.

1.8.6 Personella resurser

En förutsättning för att kunna jobba aktivt med både stödhantering och strategiska frågor kring bredbandsutbyggnad är att det finns personella resurser som arbetar med frågorna. Under 2017 anger sex län att resurserna minskat och i endast tre län har personresurserna ökat. Detta kan vara en tillfällig förändring under en period av omorganisering. Det skulle också kunna tyda på att det flyttas resurser från länsstyrelser till regionen mer permanent i och med tillsättandet av bredbandskoordinatorerna.

1.9 Avslutande reflektioner

2017 har varit ett år då samverkansformerna mellan bredbandskoordinatorerna och länsstyrelser etablerats och utvecklats. Samtliga län har på ett eller annat sätt prioriterat bredbandsfrågan inom sina geografiska områden. PTS bedömning är att det nationellt sett skett en positiv utveckling när det gäller bredbandsutbyggnad i landet. Under 2018 kommer den miljard som regeringen beslutat om till bredbandsutbyggnad att betalas ut till länsstyrelserna. Dessa medel är eftertraktade och har lyfts av många av länen som ett viktigt incitament för möjliggörandet av regeringens bredbandsstrategi.

Liksom tidigare år anser PTS det viktigt att engagemanget för bredbandsfrämjande åtgärder inom länen upprätthålls och att arbetet inom vissa områden intensifieras. De regionala aktörerna, såväl länsstyrelserna som bredbandskoordinatorerna, har betydelsefulla sammanhållande roller för bredbandsutbyggnaden. Det är viktigt med samverkan mellan olika parter på regional nivå för fortsatt bredbandsutveckling.